

وضاحت چشم

در نماز

Ketabton.com

۱۳۹۴

تتبع، نگارش و نوشته از:
الحاج امین الدین « سعیدی - سعید افغانی »
و داکتر صلاح الدین « سعیدی - سعید افغانی »

www.masjed.se

وضعیت چشم در نماز

بسم الله الرحمن الرحيم وضعیت چشم در نماز

نماز یعنی اینکه بنی آدم در برابر خالق می ایستد ، و اظهار بندگی خویش را اعلام میدارد ، و دست نیاز رابه سوی او دراز مینماید .شخصیکه به نماز می ایستد باید محضر الله را درك کند و بداند در برابر چه مقامی ایستاده است و در نتیجه، وظیفه بندگی را با نهایت خضوع و خشوع به جای آورد.

ولی به تاسف باید گفت ،وقتی ما به نماز ایستاده میشویم، کمتر به نماز و مفهوم و حکمت واقعی آن توجه داریم ، حتی در نماز توجه و فکر مان به سایر مسائل دنیوی معطوف می گردد، در بسیاری از اوقات دیده شده که در وقت نماز داستان های ده سال قبل زندگی مان در ذهن ما خطور میکند ، زیاتر اوقات طوری هم واقع گردیده است ، که نماز ما به پایان هم رسیده ، نو متوجه میشویم که ما مصروف خواندان نماز هستیم . تاسف باید گرد ما در برابر خالق خویش بنام نماز ایستاده میشویم ولی فکرو هوش ما مصروف در امور دنیوی ، زن و فرزند و مسایل فامیلی ،سیاسی و تجاری میباشد . در حالیکه در قرآن عظیم الشان واحادیث نبوی در تعریف نماز کامل و حقیقی ارشاد است که : نماز حقیقی و واقعی عبارت از نمازی است که با حضور کامل قلب و خلوص نیت و همراه با یقین انجام گیرد .

اکثریت علماء اتفاق نظر دارند که نماز خواندن با چشم باز و نگاه کردن به محل سجده از جمله سنت عملی پیامبر صلی الله علیه وسلم است. از جانب دیگر تعدادی از علماء بدین عقیده اند که خواندن نماز به چشم بسته مکروه، که البته ترک آن بهتر است ، زیرا از یک طرف مخالف سنت پیامبر رسول الله است ، و از جانب دیگر خواندن نماز به چشم بسته ، در زیاتر از اوقات سبب آن میگردد که نماز گزار را در بین نماز خواب هم ببرد و احتمال آن میرود که حضور قلبی اش در نماز قطع گردد. بر نماز گزار است ، که حد اعظمی کوشش بعمل آرد تا در نماز چشمانش نه تنها باز باشد ، بلکه توجه و نگاهش را به موضع (بکسر ضاد)سجده هم قایم باشد .

ناگفته نماند آنچه از نماز گزاران که عادت دارند که با بستن چشمان خود در نماز، تمرکز بیشتری پیدا می نمایند و حضور قلبشان در نماز، افزایش می یابد، میتوانند نماز خویش را با چشم بسته بخوانند و انشا الله در شرع اسلامی کدام ممانعتی در آن دیده نمیشود .

چشم در حال قیام :

همانطوریکه قبلاً بدان اشاره نمودیم وضعیت چشم نماز گزار در حال قیام باید به محل سجده باشد ، ولی این وضع برای نماز گزاران که در بیت الله شریف اند میتواند توجه خویش به سجد گاه و یا به خانه کعبه هم قایم نمایند .

وضعیت چشم در حال رکوع:

در هنگام رکوع وضعیت چشم نزد اکثر علماء همین است که نماز گزار نگاه خویش بین

وضعیت چشم در نماز

دو پایش به اندازد.

وضعیت چشم در حال سجده:

در حال سجده وضعیت چشم همین است که نگاه نماز گزار به نوک بینی متمرکز یابد .

وضعیت چشم در حال تشهد:

نماز گزار درحالا تشهد نگاهش را به انگشت سیابه و یا اشاره دست راستش میاندازد .
وبرخی علماء میگویند که در جنب آن نماز گزار میتواند به سر بینی خویش هم نظر به اندازد.

یادداشت:

ولی تعدادی از علماء میگویند که اگر احياناً فتنه ای هنگام نماز جلو چشم نماز گزار باشد که حضور قلبی نماز گزار و خشوع آنرا مختل میسازد ، بهتر است که چشمان خوش را ببندد، و طوری که قبلاً متذکر شدیم که اگر چشم بستنش سبب خشوع بیشتر در نماز میشود ، نماز گزار میتواند چشمانی خویش را ببندد.

شیخ علامه ابن قیم جوزی میفرماید :

«اگر با چشم باز خشوع بیشتر میشود پس بهتر است، و اگر با چشم بستن خشوع بیشتر شود بعلت وجود اشیائی که خشوع نماز گزار را از بین میبرد، در اینحالت اصلاً مکروه نیست بلکه مستحب بودن چشم بستن به مقاصد و اصول شریعت نزدیکتر است تا مکروه بودن آن (برای معلومات بیشتر مراجعه شود: زاد المعاد (۲۸۳/۱) .
امام نووی میفرماید : « و قول بهتر آنست که (چشم بستن در نماز) اگر ضروری نباشد مکروه نیست، زیرا سبب خشوع و حضور قلب میشود و مانع چشم اندوختن به این طرف و آن طرف میشود».

لذا اگر چشم بستن برای شما سبب خشوع بیشتر میشود پس ممانعتی در آن نیست که چشمانتان را در نماز ببندید.

یادداشت:

به تصور شخصی ام اگر مسلمان برای حضور بیشتر قلب نماز خویش به چشم بسته بخواند احساس نزدیکی بیشتری با الله تعالی مینماید و از ادای نماز لذت بیشتری می برد .

فلسفه این همه دستورات در چیست؟

علماء عابدین باوراند که از جمله اعضای بدن حس بصری (چشم) از جمله اعضای است ، که بیشترین فشار را به مغز وارد می کند . بیشترین فعالیت های روزانه مغز مربوط به دستگاه بینایی است که دائماً در حال گزارش کردن دیدنی ها و حجم و رنگ و دیگر جزئیات آن به مغز است. از همین روست که می بینیم افراد نابینا مغز و حافظه بهتر و قوی تری نسبت به بینایان دارند.

این که نماز گزار مامور گردیده است که ، در قیام به سجده نگاه خویش نظر داشته باشد ، ولی اگر در نماز حس بینایی در یک نقطه متمرکز نیابد از تمرکز فکری ما و حتی توجه و خشوع بهتر و بیشتری ما در نماز گاسته میشود .

وضعیت چشم در نماز

بنابر همین است که علماء میگویند: نماز گزار باید توجه اساسی خویش را به سجده متمرکز ساخته تا بدین طریقه نوعی تواضع و فروتنی در نمازش ایجاد گردد. ولی ناگفته نباید گذاشت همان طوری که قبلاً بدان اشاره نمودیم: در اماکن مزدحم و یا محلاتیکه بازبودن چشم خشوع و خضوع را در نماز از بین میبرد و یا مانع آن میگردد، بهتر است نماز به چشم بسته خوانده شود. همچنین برای نماز گزار حالتی هم پیش آمده که بطرف سجده نگاه نداشته بلکه بطرف امام نظر خویش را قایم نموده است. در حدیثی آمده است « شخصی از خباب (رضی الله عنه) پرسید: آیا پیغمبر صلی الله علیه وسلم در نماز پیشین و عصر قرائت می خواندند؟ گفت: بلی! پرسید: قرائت خواندن ایشان را چگونه می دانستید؟ گفت: از تکان خوردن لحيه شان. » (رواء البخاری 746) این بدین معنی است که صحابی نه به سجده نگاه بلکه توجه خویش به ریش مبارک پیامبر صلی الله علیه وسلم دوخته بود.

منع نگاه کردن در نماز به آسمان:

شرح اسلامی به اساس حدیث پیامبر صلی الله علیه وسلم، نماز گزار را از نگاه کردن به آسمان در وقت نماز منع فرموده، طوری که در حدیثی از انس بن مالک (رضی الله عنه) روایت است که میگفت پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمودند: (چرا بعضی از مردم در وقت نماز خواندن بطرف آسمان نگاه میکنند؟) لهجه شان درین مورد تا جائی شدید شد که فرمودند: «یا ازین کار، خودداری نمایند، و یا آنکه بینائی شان ربوده خواهد شد» (رواء البخاری 750).

بنابراین نماز گزار حد اعظمی کوشش بعمل آرد که در وقت نماز با چشم باز در حالیکه نماز گزار متوجه سجده گاه باشد به ادای نماز و خشوع و خضوع کامل بپردازد.

خواندن نماز به چشم بسته:

برخی از علماء و فقها بدین امر معتقدند که نماز خواندن تنها غذای روح انسان نیست، که تا روح انسان را تقویت نماید، بلکه خواندن نماز جسم انسان را هم تقویت مینماید و انسان را در مبارزه با مشکلات روزمره کمک و یاری میرساند. وقتی چشم ها در حالت نماز ثابت می ماند، جریان فکر هم خودبه خود آرام شده و در نتیجه تمرکز فکر افزایش می یابد. ثابت ماندن چشم، باعث بهبود ضعف و نواقصی مانند نزدیک بینی می شود و به لحاظ روانی این حالت باعث افزایش مقاومت عصبی در انسان میگردد، که زیاتر این حالت در انسان حالت بی خوابی و افکار ناآرام را از انسان دور می سازد.

مگر نباید فراموش کرد که در زیاتر از اوقات خواندن نماز با چشم بسته حضور قلب را در انسان بیشتر ساخته و نماز گزار احساس نزدیکی بیشتر با الله تعالی مینماید و حتی از ادای نماز لذت بیشتر هم میبرد. ولی اکثریت علماء بدین باور اند که خواندن نماز با چشم باز که توجه نماز گزار با سجده گاه متمرکز میسازد بهتر خواهد است. برخی دیگری از علماء بدین باور اند که نباید چشم در حال نماز کاملاً باز و یا هم

وضعیت چشم در نماز

کاملاً بسته باشد بلکه بهتر است ، چشم انسان نمازگزار در حالات نماز ، نیمه باز باشد .
به همه حال مستحب است ، که توجه انسان در حال قیام ، به محل سجده گاه اش باشد. در
حال رکوع نگاهش به مابین پاها، در حال سجده نگاهش به نوک بینی، و در حال تشهد
نگاهش به انگشت شهادت باشد.

پایان

فهرست مطالب :

چشم در حال قیام
وضعیت چشم در حال رکوع
وضعیت چشم در حال سجده
وضعیت چشم در حال تشهد
منع نگاه کردن در نماز به آسمان
خواندن نماز به چشم بسته

وضعیت چشم در نماز

تتبع ، نگارش و نوشته از:

الحاج امین الدین « سعیدی - سعید افغانی »
وداکتر صلاح الدین « سعیدی - سعید افغانی »

ادرس ارتباطی :

saidafghani@hotmail.com
strategicstudies@yahoo.com

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**